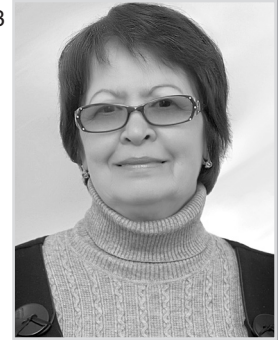

Н. Л. Гресь

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри обліку та аудиту,
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»,
Дніпропетровськ, Україна
n.l.gres@mail.ru

УДК 657:336.226.11:340.113

Л. І. Романюха

старший викладач кафедри обліку та аудиту,
Державний ВНЗ «Національний гірничий
університет», Дніпропетровськ, Україна
romanyukhal@mail.ru

ЗАСТОСУВАННЯ ПОНЯТЬ «ОДИНОКА МАТІР» ТА «ОДИНОКИЙ БАТЬКО» ПРИ ОПОДАТКУВАННІ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Анотація. У статті розглянуто особливості вживання термінологічного словосполучення «одинок мати (батько)» в нормативно-правових актах, що стосуються регулювання різних сфер правових відносин, зокрема оподаткування місячного доходу фізичної особи у вигляді заробітної плати. На основі контент-аналізу чинних нормативно-правових актів та службової кореспонденції визначено основні дефініції досліджуваних понять і запропоновано вдосконалений варіант їх тлумачення.

Ключові слова: одинокий батько, одинока матір, податкова соціальна пільга, податок з доходів фізичних осіб.

Н. Л. Гресь

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри учета и аудита,
Национальный горный университет, Днепропетровск, Украина

Л. И. Романюха

старший преподаватель кафедры учета и аудита, Национальный горный университет, Днепропетровск, Украина

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПОНЯТИЙ «ОДИНОКАЯ МАТЬ» И «ОДИНОКИЙ ОТЕЦ» ПРИ НАЛОГООБЛОЖЕНИИ ДОХОДОВ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ

Аннотация. В статье рассмотрены особенности употребления терминологического словосочетания «одинокая мать (отец)» в нормативно-правовых актах, касающихся регулирования разных сфер правовых отношений, в частности налогообложения месячного дохода физического лица в виде заработной платы. На основе контент-анализа действующих нормативно-правовых актов и служебной корреспонденции определены основные дефиниции исследуемых понятий и предложен усовершенствованный вариант их толкования.

Ключевые слова: одинокий отец, одинокая мать, налоговая социальная льгота, налог на доходы физических лиц.

Natalia Gres

PhD (Pedagogy), Associate Professor, National Mining University, Dnipropetrovsk, Ukraine
19 Karl Marx Ave, Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine

Lyudmyla Romanyukha

Senior Lecturer, National Mining University, Dnipropetrovsk, Ukraine
19 Karl Marx Ave, Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine

USING OF NOTIONS «SINGLE MOTHER» AND «SINGLE FATHER» FOR THE PERSONAL INCOME TAXATION

Abstract. Introduction. Modern Ukrainian income taxation system for single mothers (fathers) is of specific character. Today, industrial accountants face difficulties while determining such categories as «single mother» and «single father». Research by domestic and world scientists in the field of economy are mainly aimed at optimizing income taxation of individuals. *Purpose.* To specify content of such basic definitions as «single mother» and «single father» for their accurate application in the process of salary calculations; among other things, it concerns taxation of income accounting. *Result.* Content analysis of regulatory acts and official correspondence makes it possible to identify peculiarities of using such terminology phrase as «single mother (father)» in various fields of legal relations. Among other things, it concerns tax charges from incomes of individuals. Explanation of the problem in several relevant authorities did not have any effect. Current legal system does not have clear definitions for such concepts as «single mother» or «single father». That very time they become crucial while applying social tax benefit to charge tax from incomes of an individual. *Conclusions.* There is acute need today to find more accurate explanation for «single mother» and «single father» concepts in regulatory legal acts. It will lighten the work of accounts department and personnel department of economic entities. «Single mother» concept and determination of single father status are substantiated. To increase budget revenue in the form of incomes of individuals, it is proposed to enforce women/men who are not repeatedly married and have underage child/children of right to social tax benefit.

Keywords: single father; single mother; social tax benefit; personal incomes tax.

JEL Classification: H22, J39, K31, K34, M41

Постановка проблеми. У чинному Податковому кодексі України (ПКУ) передбачено, що платник податку з доходів фізичної особи (ПДФО) має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги (1, ст. 169.1). Зга-

дане право стосується одиноких матерів (батьків), а розмір належної їм податкової соціальної пільги (ПСП) і порядок її застосування визначено в рубриці «а» пп. 169.1.1 та п. 169.3 ПКУ. Уже стало прикритим фактом те, що тексти більшості нормативно-правових актів написано із порушенням багатьох норм і правил української мови, до того

ж без урахування змісту пов'язаних між собою документів. Перелічені обставини створюють чималі труднощі практичного використання багатьох документів. На жаль, Податковий кодекс не є винятком.

Наразі бухгалтери у своїй роботі не мають чіткої орієнтації щодо змісту понять «одинок мати» та «одинокий батько», не завжди знають, копії яких документів (окрім заяви про застосування ПСП) такі особи (працівники підприємства, установи, організації) мають подавати до бухгалтерії, щоб скористатися належною їм пільгою.

Аналіз останніх джерел і публікацій. У роботі О. Г. Рябчук висвітлено значний внесок в обґрунтування сплати податку з доходів фізичних осіб, зроблений багатьма зарубіжними вченими, серед яких Е. Аткинсон (A. Atkinson), А. Вагнер (A. Wagner), Ф. Кене (F. Quesnay), Дж. Кейнс (J. Keynes), А. Лаффер (A. Laffer), Дж. Мілль (J. Mill), Д. Рікардо (D. Ricardo), А. Сміт (A. Smith), Дж. Стігліц (J. Stiglitz), М. Фрідмен (M. Friedman), ін. [2]. Зарубіжну практику податкового адміністрування та особливості згаданого процесу в Україні проаналізовано в роботах К. П. Проскури [3; 4]. Порівняння світового і вітчизняного досвіду оподаткування доходів фізичних осіб знаходимо в дослідженнях В. М. Небильцової та Н. В. Остапенко [5]. Крім того, фіскальні елементи ПДФО вивчала О. Є. Дождева [6], правову природу і правове регулювання податкових пільг з ПДФО, а також проблеми вдосконалення механізму оподаткування доходів фізичних осіб – О. О. Сбежнев [7]. Над розв'язанням проблеми втрат бюджету від надання податкових пільг працювала М. М. Фільо [8]. Підвищенню ефективності адміністрування податку з доходів фізичних осіб присвячено роботи О. Д. Данілова, Ю. В. Жеревчук [9], О. Г. Рябчук [10], К. І. Швабій [11] та ін.

Оптимізація практики оподаткування доходів фізичних осіб має не тільки економічну, а й соціальну значущість, і тому завжди перебуває в колі наукових інтересів як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Однак поза увагою науковців досі залишаються питання, пов'язані зі специфікою оподаткування доходу одиноких матерів (батьків).

Мета статті – з'ясувати зміст основних понять «одинок матір» та «одинокий батько» для правильного їх застосування у практиці розрахунків оплати праці, зокрема при оподаткуванні нарахованого працівнику доходу.

Основні результати дослідження. Податкову соціальну пільгу застосовують при обчисленні місячного доходу у вигляді заробітної плати тільки за одним місцем його нарахування (виплати) [1, пп. 169.1]. Людина (платник ПДФО), яка працює одразу на декількох підприємствах (на основному місці роботи та за сумісництвом), самостійно вирішує, де саме вона буде отримувати (застосовувати) ПСП до нарахованого на її користь місячного доходу у вигляді заробітної плати [1, пп. 169.2]. Одинок мати (батько) має право на застосування ПСП до нарахованого на її (його) користь упродовж звітного податкового місяця доходу у формі заробітної плати (інших прирівняних до неї виплат, компенсацій та винагород) за умови, що їх розмір не перевищує суми, отриманої від множення прожиткового мінімуму, передбаченого для працездатної особи на перше січня звітного податкового року, на 1,4 та округлений до найближчих 10 гривень, і кількості її (його) дітей віком до 18 років. Граничні розміри доходу, що дає право бухгалтеру застосовувати ПСП при утриманні ПДФО від загального місячного оподаткованого доходу одинокої матері (батька), яка (який) має одну дитину, подано в табл. 1.

З огляду на розмір прожиткового мінімуму, передбаченого для працездатної особи станом на 01.01.2014 р., та на вимоги п. 1 розд. XIX «Прикінцеві положення» ПКУ [1], сума пільги, яку застосовують до нарахованого на користь оди-

нокої матері (батька) доходу, становить 913,50 грн. [(1218 x 50 : 100) x 150 : 100]. Обчислення стосується кожної дитини віком до 18 років. Тоді, коли одинока мати (батько) має дві й більше підстав для реалізації права на ПСП, зазначених у п. 169.1 ПКУ, надають тільки одну пільгу, беручи до уваги ту підставу, яка забезпечує її найбільший розмір.

Термін застосування ПСП до нарахованих доходів у вигляді заробітної плати бере відлік від того дня, коли роботодавець отримав від платника податку заяву відповідного змісту і документи, що підтверджують таке право [1, пп. 169.2].

Як бачимо, для реалізації свого права на ПСП одинока мати (батько) повинна подати в бухгалтерію підприємства заяву встановленого зразка, а до неї додати ксерокопії підтверджувальних документів, перелік яких встановлено в пп. 1 п. 5 Порядку № 1227 [12]. Зауважимо, що в зазначеному документі не зовсім чітко роз'яснено, які документи мають подавати представники різних категорій осіб, приміром одинока мати, батько, вдова, вдівець, опікун, піклувальник, які виховують дитину (дітей) віком до 18 років. Отже, бухгалтер мусить самостійно виділити із загального переліку саме ті документи, ксерокопії яких повинна подати одинока мати (батько). До них зазвичай відносять: 1) копію свідоцтва (дубліката свідоцтва) про народження дитини (дітей) або документ із зазначенням відомостей про батька дитини у Книзі реєстрації актів цивільного стану, чи документи, які підтверджують вік дитини (дітей), затверджені відповідним органом країни, у якій іноземна фізична особа – платник податку постійно проживала до прибуття в Україну; 2) копію паспорта заявника. Щоб зрозуміти, кого при цьому слід вважати одинокою матір'ю, а тим паче батьком, було проаналізовано зміст ряду нормативно-правових документів (табл. 2).

Як бачимо в табл. 2, юридичний термін «одинок мати» вперше з'явився в липні 1944 р. і охоплював широку категорію жінок. До неї відносили жінок, котрі не перебували у шлюбі та мали позашлюбних дітей, а також розлучених жінок і жінок-вдів, які виховують дітей у сім'ї без батька.

У чинних нормативно-правових актах (табл. 2) носіями статусу одинокої матері вважаються саме перелічені категорії осіб. Після ознайомлення із службовою кореспонденцією Міністерства праці та соціальної політики щодо роз'яснення терміна «одинок мати» було виявлено, що в «сенсі законодавства про працю» належність осіб до категорії одиноких матерів зазнає певних змін, а саме: «для застосування пільг і гарантій, встановлених трудовим законодавством щодо відпусток» у цю категорію потрапляють також жінки, що одружилися і виховують не всиновлену новим чоловіком дитину (дітей).

Один із тлумачних словників української мови [13, с. 591] розкриває зміст поняття «одинак» («одинокий») як «той, хто не має сім'ї, рідних», а також наводить визначення юридичного терміна «одинок мати» як незаміжньої жінки, яка має позашлюбну дитину. Постає питання: якщо нормативно-правові документи не містять чіткого визначення поняття «одинок мати», то звідки в сучасних тлумачних словниках української мови з'явився цей юридичний термін? Відповідь знаходимо в Сімейному кодексі України [14]. З огляду на громадянський стан жінка може мати дитину (дітей), народжену в шлюбі [14, ст. 21], у недійсному шлюбі [14, ст. 47], поза шлюбом [14, ст. 143], усиновлену [14, ч. 6 ст. 211], а також дитину, для якої є

Таблиця 1

Граничний розмір місячного доходу для застосування ПСП, грн.

Термін застосування	Прожитковий мінімум для працездатних осіб	Розрахунок	Гранична сума доходу
01.01 – 31.12.2014	1218,00	1218,00 x 1,4	1710,00

Джерело: Складено авторами на основі ст. 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/719-18>) та пп. 169.4.1 ст. 169 розд. IV ПКУ [1]

Таблиця 2

Тлумачення поняття «одинок мати» в нормативно-правових актах та службовій кореспонденції

Назва нормативно-правового акта, службового документа	Визначення поняття
Об увеличении государственной помощи беременным женщинам, многодетным и одиноким матерям, усилении охраны материнства и детства, об установлении высшей степени отличия – звания «Мать-героиня» и учреждении ордена «Материнская слава» и медали «Медаль материнства»: Указ Президиума Верховного Совета СССР от 08.07.1944 г. [http://zakon.law7.ru/base19/part4/d19ru4320.htm]	...одиноким матерям (не состоящим в браке)... [розд. I, п. 3]
Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12]	Право на допомогу на дітей ...мають одинокі матері (які не перебувають у шлюбі), одинокі усиновлювачі, якщо у свідоцтві про народження дитини або документі про народження дитини, виданому компетентними органами іноземної держави, за умови його легалізації в установленому законодавством порядку (рішенні про усиновлення дитини), відсутній запис про батька (матір) або запис про батька (матір) проведено в установленому порядку органом державної реєстрації актів цивільного стану за вказівкою матері (батька, усиновлювача) дитини. Право на допомогу на дітей ...має мати (батько) дітей у разі смерті одного з батьків, які не одержують на них пенсію в разі втрати годувальника або соціальну пенсію [ст. 18-1]
Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 № 1227 [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1227-2010-%D0%BF]	...одинокую матір'ю (батьком) або опікуном, піклувальником вважаються особи, які на момент застосування роботодавцем пільги, визначеної підпунктом «а» підпункту 169.1.3 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, маючи дитину (дітей) віком до 18 років, не перебувають у шлюбі, зареєстрованому згідно із законом [п. 5 пп. 1]
Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова пленуму Верховного суду України від 06.11.1992 № 9 [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v000970-0-92]	...одинокі матері (жінка, яка не перебуває у шлюбі і у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено в установленому порядку за вказівкою матері, вдова, інша жінка, яка виховує і утримує дитину сама)... [п. 9]
Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80]	...одинокій матері (батьку), які виховують дитину без батька (матері)... [ст. 10 ч. 12 п. 5]
Щодо роз'яснення терміну «одинок мати»: Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 06.07.2006 № 247/13/116-06 [http://www.uazakon.com/document/fpart16/idx16225.htm]	...до категорії одинокої матері відносяться: жінка, яка не перебуває у шлюбі та у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено в установленому порядку за вказівкою матері; вдова; жінка, яка виховує дитину без батька (в тому числі й розлучена жінка, яка виховує дитину без батька, незважаючи на факт отримання аліментів, і жінка, яка вийшла заміж, але її дитина новим чоловіком не усиновлена)
Щодо ліквідації підприємства: Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 09.04.2010 № 68/06/186-10 [http://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=586283&menu=728246]	...до категорії «одинок мати» в сенсі законодавства про працю належать: жінка, яка не перебуває у шлюбі і у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено в установленому порядку за вказівкою матері; вдова; жінка, яка виховує дитину без батька (у тому числі розлучена жінка, яка виховує дитину без батька, незважаючи на факт отримання аліментів)
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення рівності прав одиноких матерів та одиноких батьків: Закон України від 15.05.2013 № 239-VII [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/239-18]	1. Внести зміни... 1) пункт 3 частини другої статті 232 Кодексу законів про працю України ...після слів «одинокі матері» доповнити словом «(батьків)»; 2) абзац десятий частини першої статті 45 Житлового кодексу Української РСР ...після слів «одиноким матерям» доповнити словом «(батькам)»

Джерело: Складено авторами на основі аналізу змісту нормативно-правових документів (із збереженням їх лексики та орфографії)

опікуном, піклувальником [14, ст. 244], у т. ч. і малолітніх, неповнолітніх падчерок (пасинків), які проживають разом із мачухою після смерті їх батька [14, ч. 1 ст. 268]. Самостійно може виховувати дитину й розлучена жінка [14, ч. 2 ст. 105], вдова [14, ч. 1 ст. 105]. Якщо ж брати до уваги визначення поняття сім'ї у ст. 3 цього Кодексу, то жінка, яка перебувала у шлюбі та має дитину, фактично не може вважатись одинокою. У той же час відповідно до змісту інших статей Кодексу де-юре одинок мати – це незаміжня жінка, у якої є позашлюбна дитина (у т. ч. й усиновлена), причому у свідоцтві про народження якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено у встановленому порядку за вказівкою, тобто зі слів матері.

Від моменту набуття чинності ПКУ право на застосування згаданої пільги до нарахованого впродовж звітного податкового місяця доходу у вигляді заробітної плати та до інших прирівняних до неї виплат, компенсацій і винагород має також одинокі батько [1, рубрика «а» пп. 169.1.3]. До речі, нормативно-правові документи, зокрема ПКУ та інші джерела (табл. 2), містять слово «батько», додане в дужках до терміна «одинок мати».

З огляду на описану вище ситуацію слід зазначити, що поняття одинокі батька, так само, як і одинокої матері, не чітко сформульовано у правовій практиці. Ось чому в рамках дослідження автори звернулися для з'ясування цього питання в кілька профільних відомств – Міністерство праці та соціальної політики України, Міністерство доходів і зборів України, Міністерства юстиції України та Центральний комітет профспілки працівників освіти і науки України.

Міністерство праці та соціальної політики України, будучи провідним у системі центральних органів виконавчої влади в питаннях захисту прав сім'ї та дітей, проігнорувало по суті наше письмове звернення. Відповіддю Міністерства доходів і зборів України (лист № 4493/н/99-95-25-50-02-14 від 16.09.2013) було посилання на пп. 2 та 5 Порядку № 1227 [12]. Відгуки керівництва Профспілки працівників освіти і науки України (лист № 82-з від 09.09.2013) та

Міністерства юстиції України (лист № Н-13873/81 від 04.10.2013) не містили конкретних відповідей на поставлені запитання, а їх тематику було сконцентровано на правах одиноких батьків. Наприклад, у листі профспілкового відомства вживаються вислови «одинокі батьки», «батьки, які виховують дітей без матері», а далі подається роз'яснення щодо механізму реалізації права таких осіб на ПСП, згідно з яким «необхідно за місцем роботи подати заяву про застосування пільги, копії паспорта та свідоцтва про народження дітей». Лист головного юридичного відомства містить посилання на ч. 2 ст. 143 Сімейного кодексу України [14]. Справді, сьогодні тільки у згаданому документі визначено (хоч і дещо плутано) статус одинокого батька, а саме: «батько, який не перебуває у шлюбі з матір'ю дитини, батьківство якого визначено у свідоцтві про народження дитини або визнано за рішенням суду,

зобов'язаний за повідомленням служби у справах дітей, що здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, якщо цього не зробила мати дитини. У разі, якщо батько не перебуває у шлюбі, він набуває статусу одинокого батька».

Висновки. Термінологічна конструкція «одинок мати (батько)» вживається в нормативно-правових актах, що регулюють різні сфери правових відносин. У сучасному законодавстві не існує чіткого визначення понять «одинок мати» та «одинокий батько». Водночас, ці поняття стають ключовими при застосуванні ПСП під час обчислення ПДФО. У такій правовій ситуації одинокою матір'ю (батьком) вважають осіб, котрі на момент застосування роботодавцем пільги, визначеної в рубриці «а» пп. 169.1.3 п. 169.1 ст. 169 ПКУ, маючи дитину (дітей) віком до 18 років, не перебувають у шлюбі, зареєстрованому згідно із законом [12, п. 5]. Відтак до категорії одиноких матерів та одиноких батьків потрапляють і розлучені жінки (чоловіки), які не перебувають у повторному шлюбі та мають дитину (дітей) віком до 18 років [15]. Коли ж ці особи одержують аліменти на утримання дітей, то їх віднесення до категорії одиноких матерів (батьків) суперечить чинному визначенню поняття «одинок матір», що міститься в п. 9 постанови пленуму Верховного суду України від 06.11.1992 № 9 (табл. 2). Ця постанова належить до категорії документів, за якими вносяться зміни й доповнення до законодавчих актів.

З огляду на реалії сучасного життя, коли молоді люди не поспішають оформити свої стосунки, а у шлюбі не в змозі відмовитися від своїх згубних звичок, частка народжених поза шлюбом дітей зросла від 11,2% (1990 р.) до 21,4% (2012 р.) [16], кількість розлучень становить понад 60% зареєстрованих шлюбів. Наприклад, у 2013 р. на 278,2 тис. зареєстрованих шлюбів припало 169,2 тис. розлучень, серед яких молодих сімей було від 52% до 62%. [17]. У цих обставинах з метою підвищення статусу інституту сім'ї в Україні та для збільшення надходжень ПДФО до бюджету було запропоновано позбавити розлучених жінок (чоловіків), які не перебувають у повторному шлюбі й мають дитину (дітей) віком до 18 років, права на податкову соціальну пільгу, незалежно від того, чи одержують вони аліменти на утримання дітей, чи ні.

Отже, застосовуючи ПСП до нарахованого платнику податку місячного доходу у вигляді заробітної плати, рекомендуємо розглянути вище поняття вживати в такому значенні: 1) одинока мати – незаміжня жінка, у якої є позашлюбна дитина (діти) віком до 18 років (у т. ч. й усиновлена), у свідоцтві про народження якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено в установленому порядку за вказівкою, тобто зі слів матері; 2) одинокий батько – неодружений чоловік, який усиновив або має позашлюбну дитину (дітей) віком до 18 років, котру він забрав для утримання та виховання з пологового будинку (іншого закладу охорони здоров'я), оскільки цього не зробила мати дитини, причому його батьківство визнано за рішенням суду або у свідоцтві про народження дитини відсутній запис про матір дитини або запис про матір зроблено в установленому порядку за вказівкою, тобто зі слів батька. Отримані роз'яснення з цього питання у службовій кореспонденції профільних міністерств мають радше інформативний, роз'яснювальний характер і не можуть вважатися новою правовою нормою. Ось чому наразі існує нагальна необхідність більш чіткого тлумачення в нормативно-правових актах понять «одинок матір» і «одинокий батько», що значно полегшить роботу бухгалтерської та кадрової служб суб'єктів господарювання, інших організацій.

Література

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

- Рябчук О. Г. Державне регулювання оподаткування доходів населення : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Оксана Григорівна Рябчук ; Держ. податк. адмін. України ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. – Ірпінь, 2010. – 20 с.
- Проскура К. П. Зарубіжний досвід організації податкового адміністрування [Електронний ресурс] / К. П. Проскура // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 7-8. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2012/7-8/201212.html>
- Проскура К. П. Особливості адміністрування податків в Україні [Електронний ресурс] / К. П. Проскура // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 3-4. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2012/3-4/201221.html>
- Небиліцова В. М. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні в порівнянні з світовим досвідом / В. М. Небиліцова, Н. В. Остапенко // Наукові праці НУХТ. – 2012. – № 44. – С. 196–203.
- Дождєва Е. Е. Фискальные элементы налога на доходы физических лиц в Российской Федерации : дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.10 [Электронный ресурс] / Дождєва Елена Евгеньевна. – Саратов, 2004. – 177 с. – Режим доступа : <http://www.dissertat.com/content/fiskalnye-elementy-naloga-na-dokhody-fizicheskikh-lits-v-rossiiskoi-federatsii#ixzz2vNR7KMvm>
- Сбежнев А. А. Вычеты по налогу на доходы физических лиц : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 [Электронный ресурс] / Сбежнев Александр Алексеевич. – М., 2010. – 196 с. – Режим доступа : <http://www.dissertat.com/content/vychety-po-nalogu-na-dokhody-fizicheskikh-lits#ixzz2vNTsoB98>
- Фільо М. М. Проблема втрата бюджету від надання податкових пільг та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / М. М. Фільо // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 3-4. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2012/3-4/201228.html>
- Жеревчук Ю. В. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та шляхи їх вирішення / О. Д. Данілов, Ю. В. Жеревчук // Фінансова система України : зб. наук. праць. – Острогор. : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2006. – Вип. 8. – Ч. 1. – С. 72–77.
- Рябчук О. Г. Система податкових знижок (відрахувань) при оподаткуванні доходів населення та необхідність її удосконалення / О. Г. Рябчук // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 2. – С. 24–27.
- Швабій К. І. Податок з доходів фізичних осіб: проблеми і перспективи / К. І. Швабій // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 6. – С. 33–35.
- Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 № 1227 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1227-2010-%D0%BF>
- Сучасний тлумачний словник української мови ; за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубчинського. – Х. : ШКОЛА, 2006. – 1008 с.
- Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
- Розлучена мати має право на підвищення податкової соціальної пільги [Електронний ресурс] / Прес-служба ГУ Міндоходів у Кіровоградській області. – 19.02.2014. – Режим доступу : <http://kr.minrd.gov.ua/media-ark/news-ark/134367.html>
- Статистична інформація. Населення [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – 2014. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Ліонова Е. Топ-5 причин розводів в українських сім'ях [Електронний ресурс] / Е. Ліонова. – 2013. – Режим доступу : <http://www.bagnet.org/news/ratings/219780>

Стаття надійшла до редакції 30.05.2014

References

- Verkhovna Rada of Ukraine (2010). *Internal Revenue Code of Ukraine* (Law of Ukraine). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (in Ukr.).
- Riabchuk, O. G. (2010). *State Control of Personal Income Taxation* (PhD Theses, National University of State Internal Revenue Service of Ukraine). Irpin, Ukraine (in Ukr.).
- Proskura, K. P. (2012). *World Practice of Tax Administration Organizing. Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 7-8. Retrieved from <http://soskin.info/ea/2012/7-8/201212.html> (in Ukr.).
- Proskura, K. P. (2012). Features of tax Administration in Ukraine. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 3-4. Retrieved from <http://soskin.info/ea/2012/3-4/201221.html> (in Ukr.).
- Nebyltsova, V. M., & Ostapenko, N. V. (2012). Taxation of Personal Incomes in Ukraine Relative to World Practice. *Naukovi pratsi NUHT (Tractates of NUNT)*, 44, 196-203 (in Ukr.).
- Dozhdeva, E. E. (2004). *Personal Incomes Fiscal Tax Elements in Russian Federation* (PhD dissertation). Saratov, Russia. Retrieved from <http://www.dissertat.com/content/fiskalnye-elementy-naloga-na-dokhody-fizicheskikh-lits-v-rossiiskoi-federatsii#ixzz2vNR7KMvm> (in Russ.).
- Sbeznev, A. A. (2010). *Physical Incomes Tax Deductions* (PhD dissertation). Moscow, Russia. Retrieved from <http://www.dissertat.com/content/vychety-penalogu-na-dokhody-fizicheskikh-lits#ixzz2vNTsoB98> (in Russ.).
- Filio, M. M. (2012). Problem of Budget Negative Profit as a Result of Granting Tax Exemptions and Ways to Solve It. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 3-4. Retrieved from <http://soskin.info/ea/2012/3-4/201228.html> (in Ukr.).
- Zherevchuk, Y. V., & Zherevchuk, Y. V. (2006). Physical Incomes Taxation: Problems and Ways for their Solution. *Finansova sistema Ukrainy (Finance of Ukraine)*, 8, 72-77 (in Ukr.).
- Riabchuk, O. G. (2009). A System of Tax Credits (Charges) in the Context of Personal Incomes Taxation as well as Necessity to Improve It *Ekonomika Finansy. Pravo (Economy, Finance, Law)*, 2, 24-27 (in Ukr.).
- Shvabii, K. I. (2010). Tax on Personal Incomes: Problems and Possibilities. *Visnyk podatkovoї sluzhby Ukrainy (Herald of Tax Service of Ukraine)*, 6, 33-35 (in Ukr.).
- The Cabinet of Ministers of Ukraine (2010). *Filing Procedure for Social Tax Benefit (Order)*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1227-2010-%D0%BF> (in Ukr.).
- Modern Ukrainian Explanatory Dictionary* (2006). Kharkiv: SHKOLA (in Ukr.).
- Verkhovna Rada of Ukraine (2013). *Family Code of Ukraine* (Law of Ukraine). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (in Ukr.).
- Liaison Offices of Ministry of Incomes CA in Kirovograd Region (2014). *Divorced Mother Has a Right to Heightened Social Tax Benefit*. Retrieved from <http://kr.minrd.gov.ua/media-ark/news-ark/134367.html> (in Ukr.).
- National Statistical Service of Ukraine (2014). *Statistical Information. Households*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukr.).
- Leonova, E. (2013). *Five Top Reasons Why the Ukrainians Get Divorced*. Retrieved from <http://www.bagnet.org/news/ratings/219780> (in Russ.).

Received 30.05.2014